

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

*Збірник наукових праць кафедри
економічного аналізу*

Випуск 9

Тернопіль – 2001

Видавництво “Економічна думка”

Зміст.

Шкарабан С.І. Литвин Б.М., Заблоцький Е.Й. Карлик Я.М. Мех Я.	Становлення оперативного економічного аналізу.....	3
	Аналіз ринку будівельних матеріалів в Україні.....	4
	Приватизація – проблеми і перспективи.....	7
	Основні напрямки виявлення ефективного використання внутрішніх резервів.....	8
	Аналіз формування підприємницького капіталу.....	11
Гладич Б.Б. Рогатинський Р.М., Стефанів І.Ф.	Аналіз кредитних відносин в АПК та шляхи їх вдосконалення.....	13
Фаріон М.М., Олійник С. Андрущенко В.Л.	Аналіз розвитку фондового ринку України.....	14
	Аналіз державних видатків за методом “затрати – вигоди” (на прикладі бюджетного процесу в США).....	17
Спільник І.В.	Аналіз руху грошових коштів у контексті нової фінансової звітності.....	19
Зятковський І.В.	Промислово-фінансові групи в Україні: вибір моделі взаємодії реального та фінансового секторів економіки..	24
Шеремета М.Й. Корецький Б.М., Марчук Л.В.	Аналіз якості прибутку.....	26
	Напрямки використання звіту про рух грошових потоків для оцінки платоспроможності суб'єктів господарювання в Україні.....	28
Алексеєнко Л.М.	Фінансові інституції та перспективи їх діяльності в Україні.....	31
Теребус О.М. Щирба М.Т.	Оцінка фінансового стану страхових організацій.....	34
	Адаптація бухгалтерського обліку в Україні до ринкових умов господарювання.....	35
Галас А.М.	Особливості податкового та бухгалтерського обліку основних засобів у зв'язку із запровадженням національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”.....	38
Хорунжак Н.М. Данилюк І.В. Рожелюк В.М.	Проблеми організації обліку нематеріальних активів.....	40
	Особливості аудиту показників звітності.....	43
	Використання облікової інформації в управлінні підприємством ринкового середовища.....	45
Задорожний З.В. Білоус О.С.	Облік фінансових витрат та доходів в будівництві.....	46
	Аналіз середовища для прямих іноземних інвестицій в Україну.....	47
Дудар Л.І. Глух В.М., Кізка Б.В.	Аналіз фірмових планів підприємницької діяльності.....	50
	Судово-бухгалтерська експертиза, ревізія, аудит: взаємозв'язок і принципова відмінність між ними.....	52
Кізіма А.Я., Бруханський Р.Ф.	Організаційно-методичні аспекти обліку статутного капіталу на постреструктуризаційному етапі діяльності сільськогосподарських підприємств.....	55
Будник Л.А.	Внутрішньогосподарський контроль в системі управління трудовими ресурсами підприємства.....	58
Гуцайлюк Л.	Формування бюджетної системи України в умовах ринкового середовища.....	59
Борсук В.О., Борсук С.В., Бойчук В.В.	Проблеми використання земельних ресурсів в період реформування аграрного сектору.....	61
	Оффшорний бізнес і податкові екстерналиї.....	62
Крисоватий А.І. Крупка Я.Д.	Аналіз капіталізації витрат на ремонт і модернізацію основних засобів.....	68

X_2 протягом другого року, сучасна вартість даного проекту складе

$$PV = \frac{X_1}{(1+r)^1} + \frac{X_2}{(1+r)^2}, \quad (3)$$

Вищенаведені розрахунки мають важливе значення при практичному вирішенні питання про співвідношення між вигодами (величиною доходів, обсягами споживання) у порівнянні між сучасним і майбутнім періодами. Відкладене споживання, капіталізований доход можуть виявитися кориснішими у майбутньому. Як спосіб кількісного емпіричного аналізу схема "затрати – вигоди" методологічно близька до схеми "затрати – випуск" (input - output), розробленої американським економістом В. Леонт'євим, з тою різницею, що аналітична система Леонт'єва оперує вже наявними фактичними даними, а за методом "затрати – вигоди" розрахункові майбутні вигоди оцінюються в порівнянні до необхідних для їх досягнення затрат за сучасних умов.

Актуальність розглянутого методу обумовлена і тими міркуваннями, що суспільної згоди на жертвування теперішніми інтересами заради прийдешніх вигод може і не бути. Така ситуація цілком реальна при прийманні рішень в умовах представницької (парламентської) плюралістичної демократії. Переконати суспільство в доцільності середньо- і довгострокової капіталізації поточних вигод у інвестиції з відповідною відстрочкою реалізації невідкладних інтересів легше, коли сучасні норма проценту і рівень рентабельності, з орієнтацією на котрі приймаються рішення, порівняно невисокі. Чим у віддаленіше майбутнє направлені інвестиційний проект чи програма бюджетних затрат, тим охочіше, при інших рівних умовах, вони будуть прийняті при невисоких показниках сучасних вигод.

Методика "затрати – вигоди" - корисний аналітичний інструмент, серйозний засіб пізнання динамічних фінансово-економічних процесів. Хоч і визнається, що оцінити, а тим більше точно кількісно виміряти потенційну вигідність затрат на майбутнє, залишається непростю задачею. Тут постає одвічна проблема - як оптимально збалансувати поточні й перспективні інтереси, розподілити витрачання наявних, завжди обмежених фінансових ресурсів між поточними і перспективними вигодами. І все ж даний метод створює додаткові гарантії підвищеної ефективності у використанні бюджетних ресурсів, оскільки допомагає своєчасно розпізнати й відсіяти ті програми чи статті видатків, гранична суспільна вартість яких перевищує суспільну вигоду від їх реалізації, і, отже, від них доцільно відмовитись. У такий спосіб на державний рівень переноситься нормальна ділова практика врахування всіх "за" і "проти", що передують витрачання коштів у будь-яких господарських операціях, особливо тих, які носять довготерміновий інвестиційний характер. Як наслідок, альтернативні інвестиційні проекти класифікуються за критерієм очікуваної вигоди, відсікаються непідходящі варіанти.

Даний метод ілюструє ту істину, що вище фінансове мистецтво полягає не тільки в умінні наповнити бюджет, скільки у витрачання завжди обмежених коштів з максимальною корисною суспільною вигодою, наближеною до рівня ефективності в ринковому секторі. Сам факт застосування методу "затрати – вигоди" підкреслює логічну обґрунтованість теоретичного тлумачення державних фінансів як сфери державного господарювання (Public Economics, Staatfinanzwirtschaft). Цю позицію, на відміну від релікта затратної економіки – концепції "відносин", на Заході розділяє абсолютна більшість учених-фінансистів.

У випадку, коли розрахунки за пропонованою методикою не дають переконливих доказів, практичне вирішення питань бюджетних пріоритетів та інвестицій у майбутнє передовіряється політичним структурам, національним лідерам, тобто стає більш залежним від політичної волі, ніж від аналітичних викладок фінансових експертів.

Спільник І.В., к.е.н., доцент

АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Важливим завданням аналізу фінансового стану підприємства є оцінка руху грошових коштів підприємства.

Наявність певної кількості грошових засобів є неодмінною умовою започаткування та функціонування будь-якого бізнесу. У ході здійснення виробничої

діяльності капітал постійно здійснює кругообіг: грошова форма - виробнича - товарна - грошова, а отже постійно відбуваються операції з витрачання та надходження грошових коштів. Операції, пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства, також зводяться до неодноразово здійснюваних грошових платежів і надходжень.

Від того, наскільки узгоджені між собою за обсягом і часом різні види грошових потоків значною мірою залежить платоспроможність, фінансова стійкість та поступальність економічного розвитку підприємства. Ефективно організований рух грошових коштів є ознакою високого рівня здійснення фінансового управління діяльністю, адже завдяки йому підвищується ритмічність здійснення операційної діяльності, раціонально використовуються власні фінансові ресурси, прискорюється оборот капіталу підприємства, скорочується потреба у позиченому капіталі, знижується ризик неплатоспроможності, створюються тимчасово вільні грошові активи для здійснення фінансових інвестицій, здатних генерувати додатковий прибуток. Саме тому грошовому потоку та оцінці його ефективності слід приділяти увагу суб'єктам як внутрішнього, так і зовнішнього фінансового аналізу.

Інформацію про грошові потоки підприємства за звітний період відображено у Звіті про рух грошових коштів, який є елементом річної фінансової звітності. В Україні аналогічний звіт раніше не складався.

Метою складання звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Форма і зміст цього звіту визначені у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів". У цьому документі дано ряд визначень стосовно понять грошового потоку, грошових коштів та їх еквівалентів.

Згідно із національним стандартом під грошовими потоками розуміють надходження і вибуття грошових засобів та їх еквівалентів. Грошові кошти включають кошти в касі та на рахунках у банках, що можуть бути використані для поточних операцій, а еквівалентами грошових коштів є короткострокові фінансові інвестиції, які можуть бути вільно конвертовані у відому суму коштів і мають незначний ризик щодо зміни вартості. Такими еквівалентами є високоліквідні інвестиції у цінні папери на строк, що не перевищує три місяці (казначейські векселі, депозитні сертифікати тощо).

У цьому звіті рух коштів відображається за трьома видами діяльності - операційною, інвестиційною та фінансовою. У П(С)БО 4 вперше наведено і визначення цих видів діяльності.

Операційна - це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною та фінансовою. Грошовий потік, пов'язаний з операційною діяльністю, характеризується платежами постачальникам сировини, матеріалів та послуг, які забезпечують операційну діяльність, виплатами працівникам, внесків до бюджетів, позабюджетних фондів, іншими виплатами, пов'язаними із здійсненням операційного процесу. До надходжень цього виду грошового потоку належать кошти від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), надходження коштів за надання права користування активами (оренда, лізинг), від податкових органів в порядку здійснення перерахунку зайво сплачених сум та деякі інші платежі, отримання яких узгоджується з міжнародними стандартами.

Інвестиційна діяльність - це сукупність операцій з придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, що не є еквівалентами грошових коштів. Грошовий потік цього виду характеризується платежами, пов'язаними з придбанням основних засобів, нематеріальних активів, фінансових активів довгострокового характеру, наданням позик іншим підприємствам. Надходженнями є кошти, одержані від реалізації необоротних активів, від позичальників та доходи від фінансових інвестицій (дивіденди, відсотки).

Під фінансовою діяльністю розуміють сукупність операцій, які призводять до зміни величини та (або) складу власного та позикового капіталу. Надходженням грошових засобів від цього виду діяльності є одержання засобів внаслідок випуску і розміщення акцій власної емісії, отримання позик, а витрачанням - викуп акцій власної емісії, погашення позик, виплата дивідендів і процентів за вкладами власників, деякі інші потоки, пов'язані із здійсненням зовнішнього фінансування господарської діяльності.

Принагідно слід зауважити, що вищезгадана класифікація видів діяльності у Положенні породжує запитання про правомірність дещо звуженого трактування змісту фінансової діяльності підприємства. Тобто, чи слід вважати, що підприємство не

здійснювало фінансової діяльності у звітному періоді при умові непроведення ним операцій з емісії або викупу акцій, одержання і погашення позик, виплати дивідендів. І чи стосується така класифікація лише руху коштів, адже із викладеного у стандарті не зрозуміло, чи є операційна, інвестиційна діяльність частиною фінансової діяльності підприємства в традиційному розумінні, адже в широкому розумінні успішна реалізація цих видів діяльності, отримання позитивного фінансового результату в кінцевому рахунку призводять до збільшення величини власного капіталу і т.д..

Застосовуючи розглянуту класифікацію, слід мати на увазі, що віднесення певної операції до окремого виду діяльності залежить і від характеру господарської діяльності підприємства. Так для промислового підприємства фінансові інвестиції є інвестиційною діяльністю, а для інвестиційної компанії - це основна (операційна) діяльність. У випадку, коли одна операція включає суми коштів від кількох видів діяльності, то їх слід розмежувати між відповідними видами діяльності. Наприклад, при розрахунку з кредитною установою за позикою погашення позики та сплату відсотків слід відобразити двома позиціями: погашення позики - у складі фінансової діяльності, а сплату відсотків - у складі операційної діяльності.

Звіт не охоплює негрошові операції (бартерні операції, отримання активів шляхом фінансової оренди, взаємозалік, конвертація одних видів цінних паперів у інші). Негрошові операції, пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю, слід розкривати в примітках до фінансових звітів.

У звіті також не відображають внутрішні зміни у складі грошових коштів та їх еквівалентів. Наприклад, надходження коштів з банку до каси підприємства не розглядається як рух грошових коштів у результаті операційної діяльності.

Звіт про рух грошових коштів складається із трьох розділів і відображає відокремлено рух у результаті операційної (I розділ), інвестиційної (II розділ) та фінансової (III розділ) діяльності підприємства.

Згідно П(С)БО 4 інформація про рух коштів у результаті операційної діяльності подається з використанням непрямого методу.

Суть непрямого методу полягає в отриманні суми чистого надходження (видатку) грошових коштів у результаті операційної діяльності (р.170) послідовним коригуванням показника прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування (р.010), перенесеного із р. 170(175) Звіту про фінансові результати. Перевагою цього методу є можливість прослідковування зв'язку між одержаним фінансовим результатом і зміною грошових коштів на рахунках підприємства. Коригування здійснюється з метою врахування впливу:

- доходів і витрат, які не пов'язані з рухом грошових коштів;
- змін у складі запасів, операційної дебіторської та кредиторської заборгованості;
- фінансових результатів, які не пов'язані з операційною діяльністю;
- надзвичайних подій, пов'язаних з операційною діяльністю.

Алгоритм формування результатів II і III розділів схожий і ґрунтується на розрахунку різниці між сумами грошових надходжень і видатків по розділу з наступним врахуванням впливу руху коштів від надзвичайних подій, пов'язаних з відповідним видом діяльності.

У підсумку кожного розділу отримують відповідно величину чистого руху коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності з врахуванням по кожному виду руху впливу руху коштів від надзвичайних подій.

Методика визначення чистого руху грошових коштів та узгодження їхніх залишків полягає в тому, що стаття Залишок грошових коштів на кінець року є різницею між сумою грошових надходжень і видатків, відображених у статтях Залишок коштів на початок року, Чистий рух коштів за звітний період та Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів. При цьому розрахований у такий спосіб показник повинен відповідати сумі відображених у Балансі статей грошових коштів та їх еквівалентів р.230-240 станом на кінець періоду.

Перераховані статті звіту (р.400-430) є узагальнюючими і стосуються зміни грошових коштів підприємства за звітний період в цілому, проте візуально вони ніяк не виділені, а на перший погляд сприймаються як елементи розділу III Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності. Тому вважаємо за доцільне запропонувати виділення їх у окремий розділ, або іншим чином. Це поліпшить сприйняття і розуміння форми звітності, а також відповідатиме змісту цих статей та логіці їх формування.

Як позитивний момент у застосуванні цієї форми звітності слід зазначити, що вона досить тісно пов'язує інформацію, наведену у Звіті про фінансові результати,

балансі та даних аналітичного бухгалтерського обліку.

Аналітична цінність звіту посилюється тим фактом, що у ньому крім інформації про рух грошових коштів підприємства за звітний період наводяться відповідні дані за попередній період.

Однак, застосування непрямого способу формування інформації про рух грошових коштів в результаті операційної діяльності не дає можливості дослідити вплив окремих операцій цього виду діяльності на формування валового позитивного (надходження) і негативного (видатки) грошового потоку, а також на чистий грошовий потік від операційної діяльності.

Це ускладнює аналіз, не дозволяє розрахувати ряд аналітичних показників, таких як якість чистого грошового потоку (питома вага у грошовому потоці чистого прибутку, отриманого за рахунок зниження собівартості продукції), коефіцієнт ліквідності грошового потоку (відношення суми позитивного валового потоку до суми негативного в цілому, за окремими видами діяльності, в розрізі окремих інтервалів досліджуваного періоду), ефективності грошового потоку (відношення суми чистого грошового потоку до суми негативного), реінвестування чистого грошового потоку (відношення суми чистого грошового потоку, спрямованого на інвестування розвитку в аналізованому періоді до суми чистого грошового потоку підприємства в цьому періоді).

Вищеперераховані показники можуть бути розраховані лише в межах внутрішнього аналізу грошових потоків, тим більше, що як з прогноною, так і з ретроспективною метою доцільно будувати грошовий потік за прямим методом. Такий аналіз доцільно здійснювати по підприємству в цілому, в розрізі основних видів його господарської діяльності, окремих структурних підрозділів (центрів відповідальності).

Згідно з дедуктивним підходом при аналізі за матеріалами звіту зміна залишків грошових коштів підприємства за звітний період у найбільш загальному вигляді залежить від:

- чистого руху коштів за звітний період;
- зміни валютних курсів.

На чистий рух коштів підприємства за звітний період впливають відповідно чистий рух коштів від операційної діяльності, чистий рух коштів від інвестиційної діяльності та чистий рух коштів від фінансової діяльності. А факторами формування показника чистого руху коштів від кожного окремого із трьох видів діяльності є чистий рух до надзвичайних подій та рух коштів від надзвичайних подій, пов'язаних із цим видом діяльності. Можна побудувати відповідну детерміновану модель адитивного типу, для факторного аналізу якої доцільно застосувати балансовий прийом.

Для аналізу грошового потоку за даними річного звіту підприємства можна використати аналітичну таблицю 1.

Як видно із наведених у таблиці даних, грошові кошти підприємства на кінець звітнього року зменшилися в порівнянні із сумою на початок року на 130,8 тис. грн., або на 22,9%, тоді як за попередній рік внаслідок фінансово-господарської діяльності залишок грошових коштів навпаки зріс на 250,2 тис. грн, або на 77,9%. У звітньому році частка впливу на зміну залишку грошових коштів чистого руху за звітний період становить 104,5% $(-136,7 : (-130,8) \times 100\%)$, а зміни валютних курсів - 4,5% $(5,9 : (-130,8) \times 100\%)$, тоді як у минулому відповідно 96,6% $(241,8 : 250,2 \times 100\%)$ та 3,4% $(8,4 : 250,2 \times 100\%)$.

Результатом чистого руху коштів за звітний період є відток у сумі 136,7 тис. грн. у той час, коли у попередньому році мав місце приток коштів у сумі 241,8 тис. грн.. Таким чином абсолютна зміна цього показника становить 378,5 тис. грн, а відсоткова 157% $(378,5 : 241,8 \times 100\%)$.

І хоча чистий рух грошових коштів від операційної діяльності у звітньому році в порівнянні з попереднім зріс на 68 тис. грн., або на 7,2%, мало місце суттєве збільшення відтоку, пов'язаного з інвестиційною діяльністю на 376,9 тис. грн., або на 111,2% та з фінансовою діяльністю на 69,6 тис. грн., або на 19,5%. Така динаміка грошових потоків свідчить про недостатність надходжень від інвестиційної та фінансової діяльності, тобто розвиток цих видів діяльності поки що повністю забезпечується за рахунок основної (операційної) діяльності.

Таблиця 1

Оцінка зміни грошових коштів підприємства
у звітному періоді та в порівнянні з попереднім періодом

(тис. грн.)

Назва показників	За попередній період		За звітний період		Відхилення	
	Надходження «+»	Видаток «-»	Надходження «+»	Видаток «-»	В сумі	У відсотках
1. Залишок грошових коштів на початок року (р.410)	321,2	X	571,4	X	+ 250,2	77,9
2. Чистий рух коштів від операційної діяльності (р.170)	938,6		1006,6		+ 68,0	7,2
3. Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності (р. 300)		339,8		716,7	- 376,9	-111,2
4. Чистий рух коштів від фінансової діяльності (р.390)		357,0		426,6	- 69,6	-19,5
5. Чистий рух коштів за звітний період ($\pm 2 \pm 3 \pm 4$) (р.170)	+241,8			-136,7	- 378,5	-156,5
6. Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів (р.420)	8,4		5,9		-2,5	-29,8
7. Залишок грошових коштів на кінець року ($1 \pm 5 \pm 6$) (р.430)	571,4	X	440,6	X	-130,8	-22,9

Коефіцієнтний аналіз відносних показників грошового потоку покаже такі результати:

Таблиця 2
Динаміка відносних показників грошового потоку за два роки

Назва показників	За попередній період	За звітний період	Відхилення
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	$938,6:(339,8+357,0)=1,35$	$1006,6:(716,7+426,6)=0,88$	-0,47
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	$241,8:(339,8+357,0)=0,35$	$-136,7:(716,7+426,6)=-0,12$	-0,23

Така динаміка наведених коефіцієнтів свідчить про деяке зниження ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Запропонована методика може бути використана при здійсненні зовнішнього фінансового аналізу за матеріалами річного звіту і суттєво доповнить картину динаміки фінансового стану підприємства за звітний період.

Зятковський І.В., доцент

ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВІ ГРУПИ В УКРАЇНІ: ВИБІР МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ РЕАЛЬНОГО ТА ФІНАНСОВОГО СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ

Проблема створення перспективних форм економічних структур в базових галузях економіки України вимагає свого вирішення. Однією із таких форм економічних структур, що надає імпульс інтеграційним процесам, повинні стати промислово-фінансові групи, які функціонують у виробничій, інвестиційній, комерційній та фінансово-кредитній областях.

Досвід корпоративного підприємництва у розвинутих країнах свідчить, що об'єднанням підприємств, а саме фінансово-промисловим групам (ФПГ), належить домінуюче положення в їх економіці. Перевагами таких господарських структур з високим рівнем інтеграції фінансового та промислового капіталу є зниження підприємницького ризику; ефективне використання науково-технічного потенціалу учасників групи, їх матеріальних і фінансових ресурсів; забезпечення рівня конкурентоспроможності продукції та ін.

Позитивні сторони об'єднань підприємств, які існують у вигляді ФПГ або конгломератних структур з високим рівнем концентрації капіталу, належно оцінені діловим світом. Такі об'єднання підприємств набули поширення у США, Японії, Німеччині, Франції, Південній Кореї та інших розвинутих країнах світу. Вважається, що близько 600 транснаціональних ФПГ контролюють четверту частину світового виробництва, зокрема наукомісткого. У США, наприклад, ФПГ забезпечують близько 60 відсотків валового внутрішнього продукту. У Північній Кореї на 10 провідних об'єднань підприємств (чеболів), серед яких є загальновідомі "Самсунг", "Хенде", "Ел Джи" та ін., припадає більше 60 відсотків валового внутрішнього продукту і близько 70 відсотків експорту. В Японії на шість найбільших ФПГ (сюданів), за офіційними даними, припадає 14-15 відсотків валового внутрішнього продукту.

Прогресивні зрушення спостерігаються у формуванні ФПГ в Росії на базі оборонної, хімічної, нафтохімічної, металургійної та автомобільної галузей. Окремі з них об'єднують десятки підприємств і фінансових інститутів, десятки тисяч працюючих. Наприклад, ФПГ "ГАЗ", Ексохім, та ін. за даними головного експерта Центрального банку Росії В. Мельникова, на початок 1999 р. річний обсяг реалізованої продукції ФПГ перевищував 10 відсотків валового внутрішнього продукту.

В Україні при наявності законодавчого і правового забезпечення створення та організації діяльності промислово-фінансових груп (ПФГ), така форма об'єднань підприємств не набула поширення. Упродовж п'ятирічного періоду, що минув від прийняття Закону України "Про промислово-фінансові групи в Україні", незважаючи на його лібералізацію в останні роки, не було зареєстровано жодного об'єднання підприємств такого типу. Як і раніше, національне корпоративне підприємництво продовжує функціонувати у традиційних формах об'єднань підприємств: консорціумів, корпорацій, концернів. Однак кількісні і якісні зміни, які відбуваються у традиційних об'єднаннях підприємств проявляються у підвищенні концентрації промислового капіталу й інтеграції його з фінансовим. Тим не менше, його офіційного прояву через реєстрацію саме ПФГ не спостерігається.

Національний бізнес, як і у розвинутих країнах, схильний до організації своєї діяльності у складі фінансово забезпечених груп, зі стійкими позиціями на ринку. Реальним проявом таких тенденцій може бути, наприклад, виникнення консорціумів "Концесійні транспортні магістралі", "Середній Транспортний Літак" та інші. Значного поширення набули такі форми об'єднань як корпорації та концерни, що створюються на базі однієї або кількох галузей економіки із включенням до складу групи науково-дослідних та фінансових інститутів. Тобто, процес об'єднання промислового і фінансового